

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ**

**ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ
З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВУ,
ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА,
ІСТОРІЇ ЗАРУБІЖНОГО МИСТЕЦТВА**

Спеціальність 5.02020501 Образотворче мистецтво
(освітньо-кваліфікаційний рівень “*молодий спеціаліст*”)

Київ 2017

Програма Комплексного кваліфікаційного іспиту з методики навчання образотворчому мистецтву, історії українського мистецтва, історії зарубіжного мистецтва для спеціальності 5.01010501 Образотворче мистецтво

Програму Комплексного кваліфікаційного іспиту з методики навчання образотворчому мистецтву, історії українського мистецтва, історії зарубіжного мистецтва розглянуто на засіданні циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну.

Протокол від 24 квітня 2017 р. № 8

Голова циклової комісії

О.М.Овчаренко

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту є нормативним документом Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено викладачами циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну на основі освітньо-професійної програми підготовки молодших спеціалістів відповідно до навчального плану для спеціальності 5.02020501 Образотворче мистецтво.

Підготовка молодшого спеціаліста згідно з освітньо-професійною програмою за кваліфікаційним напрямом закінчується комплексним кваліфікаційним іспитом та захистом дипломного проекту за тематикою фахових дисциплін.

Головною метою комплексного кваліфікаційного іспиту для студентів спеціальності 5.02020501 Образотворче мистецтво за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодший спеціаліст є перевірка компетентностей майбутніх вчителів образотворчого мистецтва загальноосвітньої школи. Одночасно він є свідченням готовності до активної участі майбутнього вчителя у створенні національної освіти України, пошуків найбільш результативних та ефективних методів навчально-виховної діяльності.

Атестація випускників проводиться кваліфікаційною комісією за результатами комплексного кваліфікаційного іспиту, виконання дипломного проекту та аналізу успішності навчання.

Кваліфікаційна комісія перевіряє професійну підготовку студентів, дає оцінку рівню їх професійних знань та практичних умінь і навичок, вирішує питання про закінчення навчання, присвоєння кваліфікації та вносить пропозиції щодо покращення процесу підготовки молодшого спеціаліста – вчителя образотворчого мистецтва.

Нормативні форми державної атестації студента і поданий розподіл блоків змістових модулів між ними:

Комплексний кваліфікаційний іспит

МПН (02).09, МПН (02).04

Дипломна робота

ПП (03).01, ПП (03).02, ПП (03).03, ПП (03).05, ПП (03).07, ПП (03).09, ПП (03).12, ПП (04).16, МПН (02).10, МПН (02).07, МПН (02).06, МПН (02).05.

I. Зальні вимоги до комплексного кваліфікаційного іспиту

Студенти-випускники спеціальності 5.02020501 Образотворче мистецтво складають комплексний кваліфікаційний іспит з методики викладання образотворчого мистецтва, історії українського та зарубіжного мистецтв.

Комплексний кваліфікаційний іспит побудовано за інтеграційним принципом. Програма іспиту орієнтована на основну спрямованість професійної діяльності молодшого спеціаліста вчителя образотворчого мистецтва загальноосвітньої школи, основними професійними якостями якого мають виступати – глибока обізнаність в галузі методики образотворчого мистецтва, вміння працювати з різними за своїми індивідуальними (фізіологічними та психологічними) особливостями учнями, моделювати навчально-виховний процес, здійснювати всебічний розвиток школяра в процесі організації навчально-виховної роботи, будувати співпрацю з батьками, вивчати та впроваджувати кращий педагогічний досвід.

Кваліфікаційний іспит має комплексний характер, проводиться в письмовій формі. Кожен білет містить 30 тестових завдань та 1 питання теоретичного характеру, що синтезує в собі знання та уміння з методики викладання образотворчого мистецтва, історії українського та зарубіжного мистецтва.

Питання, сформульовані у білетах, не повторюються. Наявність їх в значній кількості та особиста майстерність кожного студента відповідати на поставлені запитання (пояснення суті, змісту форм і методів роботи) дають можливість глибоко та всебічно проаналізувати компетентність випускників.

II. Тематичний план дисциплін винесених на комплексний кваліфікаційний іспит

2.1 Тематичний план дисципліни «Методика навчання образотворчому мистецтву»

Соціально-естетична сутність образотворчого мистецтва. Мистецтво як одна із форм суспільної свідомості. Жанри образотворчого мистецтва. Роль образотворчого мистецтва в естетичному вихованні школярів. Мистецтво графіки. Вивчення графіки на уроках образотворчого мистецтва в школі. Мистецтво живопису. Ознайомлення школярів з видами живопису на уроках малювання. Скульптура та архітектура як види мистецтва. Уроки ліплення в школі. Декоративно-прикладне мистецтво. Використання декоративних технік на уроках образотворчого мистецтва.

Загальні поняття методики викладання образотворчого мистецтва. Методи та форми організації навчально-виховного процесу на уроках образотворчого мистецтва. Вивчення діючих програм з образотворчого мистецтва.

Психолого-педагогічні особливості навчання школярів. Особливості навчання дітей початкової школи. Психологія особистості підлітка (5-7 класи)

Методика викладання образотворчої грамоти в середній школі. Умовно-площинне зображення. Малювання предметів з натури. Зображення фігури людини. Робота в об'ємі. Сприймання та зображення відкритого простору. Сприймання кольорів та робота фарбами.

Організація навчально-виховного процесу школярів засобами образотворчого мистецтва. Організація естетичного виховання школярів засобами образотворчого мистецтва. Інноваційно-пошукова робота педагога з дітьми. Пошук і розробка освітніх інновацій в школі.

2.2 Тематичний план дисципліни «Історія українського мистецтва»

Генеza українського мистецтва. Мистецтво Київської Русі та доби феодальної роздробленості (XII – середини XIII ст.). Архітектура Русі: фортифікаційне будівництво, культові споруди. Монументальне малярство.

Стан та основні тенденції мистецтва в XIV-I пол. XVII ст. Українське мистецтво в II пол. XVII-XVIII ст. Основні школи іконопису України: синтез традицій, провідні тенденції. Львівська архітектура. Еволюція іконопису. Бароко в мистецтві України. Народне прикладне мистецтво XVII-XVIII ст. Видатні митці українського походження: І. Мартос, В. Боровиковський, В. Тропінін, Д. Левицький, А. Лосенко. Український романтизм. Творчість Т. Шевченка.

Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – поч. XX ст.).

Новітнє українське мистецтво.

2.3 Тематичний план дисципліни «Історія зарубіжного мистецтва»

Поняття світового та вітчизняного мистецтва. Міфологічні системи народів світу. Ранні форми релігії. Ритуал як форма об'єктивізації первісного світогляду. Первісне мистецтво.

Мистецтво Давнього та Ближнього Сходу. Особливості мистецтва Давнього Єгипту. Мистецтво Давньої Месопотамії.

Індійське мистецтво. Індуїзм як духовна основа індійської цивілізації. Буддизм як духовне підґрунтя індуїстського мистецтва. Художня культура буддизму. Основні етапи та досягнення мистецтва Давнього Китаю. Особливості японського мистецтва.

Мистецтво античності. Давня Греція та Рим. Витоки античного мистецтва. Періодизація давньогрецького мистецтва. Класичний та елліністичний періоди. Міфологічне підґрунтя мистецтва Давньої Греції. Мистецтво Давнього Риму: епігонські риси та новизна.

Християнство як духовна основа європейського мистецтва. Мистецтво Середньовіччя. Походження християнства та основний ціннісний комплекс його світогляду. Католицизм як підґрунтя формування західноєвропейського мистецтва.

Візантійське мистецтво. Ранній етап розвитку, золота доба. Іконоборство та іконовклоніння. Пізні часи.

Мистецтво західноєвропейського Відродження. Формування міської культури. Гуманізм. Антропоцентризм. Творчість італійських митців доби Ренесансу. Північне Відродження та специфіка його філософсько-естетичних підвалин. Універсалізм особистості художника Ренесансу.

Мистецтво Європи доби абсолютизму та Просвітництва. Класицизм та сентименталізм.

Західноєвропейське мистецтво ХІХ ст. Соціально-політичні колізії доби та їх вплив на формування та еволюцію суспільної свідомості. Розширення видового складу художньої культури, синтез мистецтв та його філософське обґрунтування. Стилї та напрями в мистецтві ХІХ ст.

Мистецтво Європи ХХ ст. Основні тенденції функціонування суспільної свідомості, науки та мистецтва. Внесок модернізму у світову художню культуру І пол. ХХ ст. Напрямки та течії в мистецтві ХХ ст. Постмодернізм як форма існування європейської культури ІІ пол. ХХ ст. Сучасне західне мистецтво.

III. Критерії оцінювання комплексного кваліфікаційного іспиту

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Критерії оцінювання
А	90-100 балів	Ставиться студентам за вияв повних, систематичних та глибоких знань з методики викладання образотворчого мистецтва, історії українського та зарубіжного мистецтва, вміння вільно виконувати практичні завдання з методики навчання образотворчому мистецтву; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності, творчих здібностей в розумінні і використанні навчального матеріалу; логічний виклад матеріалу в усній формі; використання широкого арсеналу доказів своєї думки
В	82-89 балів	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань з образотворчого мистецтва, його видів та особливостей, історії розвитку; вільне орієнтування у методиці навчання образотворчому мистецтву в школі. У відповіді студента допускаються незначні помилки, які він здатен самостійно виявити та виправити.
С	75-81 балів	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань про образотворче мистецтво, його види та особливості, історію розвитку. У відповіді студента допускаються незначні помилки, які він здатен виправити самостійно, після того як викладач вкаже на них.
D	69-74 балів	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу з методики навчання образотворчому мистецтву, історії українського та зарубіжного мистецтва на достатньому рівні. У відповіді студента допускаються суттєві неточності, які він спроможний усунути за допомогою викладача.
E	60-68 балів	Ставиться за вияв низького рівня знань основного навчального матеріалу з методики образотворчого мистецтва, історії українського та зарубіжного мистецтва на достатньому рівні. У відповіді студента допускаються суттєві помилки, які він спроможний частково усунути за допомогою викладача.

F	1-59 балів	Незадовільно. Ставиться студентам рівень знань та вмінь є недостатнім для отримання кваліфікації. Студент неспроможний самостійно, без допомоги викладача, впоратись з визначеним обсягом роботи.
---	------------	---

IV. Загальні вимоги до виконання дипломного проекту

Структура та склад дипломної роботи

Дипломна робота повинна складатися з:

- постановки задачі;
- дослідження актуальності обраної теми, підґрунтя для створення творчої роботи;
- опису процесу створення творчої роботи, з обґрунтуванням обраних варіантів композиції, техніки виконання, тощо.

Дипломна робота складається з трьох обов'язкових частин: творчої роботи, текстової частини та захисту дипломного проекту.

Орієнтовний обсяг творчої роботи – картина розміром 80х60 см. Орієнтовний обсяг текстової частини – 40 сторінок тексту формату А4.

Дипломна робота виконується будь-якими засобами образотворчого мистецтва. Можуть використовуватись живописні, декоративно-прикладні та графічні техніки, можливе виконання об'ємної композиції – скульптури.

Виконання дипломного проекту

Дипломна робота виконується студентом до завершення виробничої практики.

Цикловою комісією перевіряється готовність кожного студента до виконання кваліфікаційного творчого проекту.

Для виконання дипломного проекту за студентами закріплюється керівник – фахівець у сфері образотворчого мистецтва.

У процесі написання текстової частини дипломного проекту студент має змогу звернутися до консультантів, що нададуть допомогу за певними розділами та видами роботи. Консультантів студент може обрати сам відповідно до теми роботи та проблем, які виникли під час виконання роботи.

Терміни виконання етапів дипломного проекту та термін представлення їх керівнику визначається перед початком роботи. За місяць до захисту дипломного проекту проводиться передзахист. **На передзахист студент надає повністю виконану роботу.**

Упродовж останнього місяця студент повинен виправити недоліки, озвучені на передзахисті, отримати відгук від керівника роботи та рецензію на дипломний проект.

Рецензію має право надавати фахівець з образотворчого мистецтва, викладач навчального закладу, у тому числі Київського університету імені Бориса Грінченка, керівник практики, де студент проходив виробничу практику, фахівець з образотворчого мистецтва, що працює за спеціальністю.

Захист дипломного проекту

Захист дипломної роботи відбувається у період кваліфікаційної атестації, після комплексного кваліфікаційного іспиту.

Студент приходить на захист вчасно з підготовленою роботою та усіма матеріалами для захисту.

На відповідь студенту надається 20-30 хвилин. За цей час студент має зробити змістовне повідомлення про роботу над проектом від задуму до його реалізації, ілюструючи свою доповідь ескізами, начерками, фотографіями.

Після доповіді членами кваліфікаційної комісії студенту ставляться запитання за темою проекту, озвучується рецензія та відгук.

V. Тематика дипломних проектів

Теми дипломних проектів повинні відповідати сучасним науковим та науково-технічним вимогам, бути актуальними, максимально наближеними до рішення реальних задач та включати елементи пошукових дослідів, що орієнтовані на досягнення нового результату.

Конкретна тема кваліфікаційного проекту формулюється її керівником за узгодженням зі студентом та затверджується цикловою комісією. Студентам пропонується єдина концептуальна схема теми проекту, до якої студент сам обирає розгалуження та поглиблення своєї теми.

Тематика дипломних проектів:

№	ППП студента	Тема дипломного проекту	Керівник
1.	Бабич Вероніка Андріївна	«Вартові сновидінь» змішана техніка. Особливості художньо-пластичної мови декоративної колористичної композиції ХХІ ст.	Ладоненко Марія Ігорівна
2.	Бабич Маргарита Андріївна	«Вартові сновидінь» змішана техніка. Використання художніх ресурсів українського образотворчого мистецтва в процесі створення композиції у змішаній техніці	Ладоненко Марія Ігорівна
3.	Болховська Олександра Ігорівна	«Мавка лісова», скульптура. Динаміка та статика у скульптурі ХХ ст.	Кальницький Борис Павлович
4.	Бондаренко Вікторія Михайлівна	«Країна, яку не відшукати на землі», графіка. Засоби художньої виразності у книжковій графіці	Адамчук Антоніна Володимирівна
5.	Буренко Анастасія Валеріївна	«Мовчання», мокуліто. Техніка мокуліто як різновид графічного мистецтва	Логвиненко Ганна Павлівна
6.	Дідевич Юлія Валеріївна	«Русаліїв обряд», олійний живопис. Народні традиції та обряди у творчості українських митців ХІХ ст.	Вовченко Микола Павлович
7.	Іванова Анастасія Романівна	«Вій», авторська техніка, триптих. Книжкова ілюстрація як різновид графічного мистецтва	Овчаренко Ольга Миколаївна
8.	Закринична Ірина Володимирівна	«Діалог з природою», олійний живопис. Дитячий портрет у живописі	Овчаренко Ольга

		українських та зарубіжних художників XIX-XX ст.	Миколаївна
9.	Мойса Марина Андріївна	«Плин часу», графіка. Еволюція формально-образної мови української графіки	Адамчук Антоніна Володимирівна
10.	Павлова Дар`я Вадимівна	«Лісові таємниці», інсталяція. Інсталяція та її місце у сучасному мистецтві	Овчаренко Ольга Миколаївна
11.	Пономаренко Вікторія Володимирівна	«Царство птахів», вітраж. Монументальне мистецтво часів Київської Русі	Овчаренко Ольга Миколаївна
12.	Смоляр Мирослава Сергіївна	«Мить», вітраж. Особливості українського мистецтва вітражу	Логвиненко Ганна Павлівна
13.	Стоцька Лілія Миколаївна	«Прощання з зимою», витинанка. Традиції української витинанки у творчості сучасних майстрів	Ладоненко Марія Ігорівна
14.	Шабаліна Світлана Юріївна	«Ритуал», графіка. Міфологічний жанр у творчості сучасних українських художників-графіків	Адамчук Антоніна Володимирівна

VI. Критерії оцінювання дипломних проектів

Оцінювання дипломних проектів проводиться згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання.

При оцінюванні враховується: якість виконання роботи, оцінка, яка виставлена у відгуку та у рецензії на момент захисту дипломного проекту.

Оцінювання проводиться кваліфікаційною комісією. Після захисту дипломного проекту.

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Критерії оцінювання
A	90-100 балів	Творча робота виконана на високому рівні; студент в роботі виявив знання та вміння з перспективи, композиції, основ кольорознавства, живопису, скульптури, пластичної анатомії, декоративно-

		прикладного мистецтва, рисунку тощо; виявив креативність у виконанні творчої роботи
B	82-89 балів	Творча робота виконана на високому рівні. Студент проявив знання та вміння з перспективи, основ кольорознавства, живопису, декоративно-прикладного мистецтва, рисунку, скульптури, пластичної анатомії, але допущені незначні помилки у композиції.
C	75-81 балів	Творча робота виконана на достатньо високому рівні, студент проявив знання та вміння з перспективи, кольорознавства, живопису, декоративно-прикладного мистецтва, рисунку, скульптури, але допущені незначні помилки в побудові композиції, передачі світлотіньових співвідношень, можливе дещо недосконале володіння обраною технікою
D	69-74 балів	Творча робота виконана з деякими неточностями, студенту не вдалося в повній мірі проявити знання та вміння з основ композиції, перспективи, живопису, рисунку, декоративно-прикладного мистецтва, скульптури; техніка виконання роботи не повністю відповідає її вимогам
E	60-68 балів	Творча робота виконана з неточностями. Студенту не вдалося в повній мірі проявити знання та вміння з основ композиції, перспективи, живопису, рисунку; можливі порушення в передачі світлотіньових та кольорових співвідношень, неточності в конструктивному зображенні предметів та явищ; техніка виконання роботи не повністю відповідає її вимогам; робота неохайно оформлена
F	1-59 балів	Незадовільно. Творча робота не відповідає вимогам, щодо виконання кваліфікаційної роботи. Відсутні знання з композиції, кольорознавства, перспективи, рисунку, живопису, декоративно-прикладного мистецтва, скульптури. Робота не оформлена

Рекомендована література

Основна література:

1. Анєнкова І.П. Педагогіка: навчальний посібник. Львів: Новий світ-2000, 2014.
2. Антонович Є.А., Васишин Я.В., Шпильчак В.А. Креслення: Навч.посібник/ За ред.проф. Є.А. Антоновича – Львів: Світ, 2006 – 512с., іл.
3. Волкова Н. П. Педагогіка: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2012.
4. Волошина В.В. та ін.. Загальна психологія: практикум: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2013.
5. Гулей О.В. Декоративно-прикладне мистецтво: навчальний посібник. Суми: ДПУ ім. А.С.Макаренка, 2012.
6. Дяченко С.С. Матеріалознавство: підручник/ С.С. Дяченко - Харків: ХНАДУ, 2007.
7. Жаворонков П.В. Рисунок. Методи зображення на площині: методичний посібник. Вижниця: Черемош, 2014
8. Загородній П.П. Нарисна геометрія. Побудови та розрахунки: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2014
9. Захарчук-Чугай Р.В. Українське народне декоративне мистецтво: навчальний посібник. Київ: Знання, 2012.
10. Кардашов В.М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва: навчальний посібник. Київ: Слово, 2007
11. *Кириченко М.А. Кириченко І.М.* Основи образотворчої грамоти. - К., «Вища школа», 2002.
12. Клименюк Т.М. Креслення, рисунок, композиція : навчальний посібник/ Т.М.Клименюк - Львів : Львовська Політехніка, 2012.
13. Коновець С. В. Естетичні та етичні засади оптимізації професійної діяльності викладачів образотворчого мистецтва вищих навчальних закладів: посібник. Київ: Імекс-ЛТД, 2013.
14. Коляденко Г.І. Анатомія людини: підручник. Київ: Либідь, 2014.
15. Красовська О.О. Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі: навчально-методичний посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2013.
16. Кузьменко Г.В. Вступ до спеціальності. Образотворче мистецтво: навчальний посібник. Київ: Ун-т ім. Б. Грінченка, 2011.
17. Михайленко В.Є. Нарисна геометрія: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2013
18. Михайленко В.Є. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): навчальний посібник/ В.Є. Михайленко - Київ : Каравела, 2015.

19. Павелків Р.В. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2012.
20. Печенюк Таміла. Кольорознавство./Т.Печенюк – К.: ГраніТ, 2009. – 190 с.
21. Побожій С.І. З історії українського мистецтвознавства: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2014.
22. Поліщук А.А. Теорія та практика графіки: навчальний посібник. Київ: Ун-т ім. Б. Грінченка, 2015.
23. Семенова Р.О. Освітнє середовище як чинник становлення обдарованої особистості: монографія. Київ: Імекс-ЛТД, 2014.
24. Сидоренко П.І., Бондаренко Г.О., Куц С.О. Анатомія та фізіологія людини: підручник. Київ: Кондор, 2015
25. *Шнак В.О.* Основи живопису. Акварель. Навчальний посібник. – Київ, 2013. – 256 с.: іл.

Додаткова література:

1. Актуальні проблеми мистецької освіти і розвитку творчої особистості: Зб. матеріалів / Інститут мистецтв Рівненського державного гуманітарного ун-ту. — Рівне: Волинські обереги, 2001. — 240 с.
2. Васьков Ю.В. Педагогічні теорії, технології, досвід (Дидактичний аспект). – Харків: «Скорпіон», 2000. – 120 с.
3. Кузьминський А.І., Омеляненко. Педагогіка / підручник. – К. : Знання, 2008. – 447 с.
4. Ночвінова О.В. Образотворче мистецтво. 5 клас: Тематичне планування та розробки уроків / О.В.Ночвінова, Ж.С. Марчук, Т.С. Хребто. – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2006. – 192 с. – (Майстер-клас).
5. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; За ред.. І.А. Зязюна. – 3-тє вид., допов. і переробл. – К.: СПД Богданова А.М., 2008. – 376 с.
6. Резніченко М.І. Художня графіка. Кн.1 / М.І. Резніченко, Я.М. Твердохлібова. – Т.: Навчальна книга «Богдан», 2011. – 272 с.
7. Фіцула М. М. Педагогіка \ навч. посібник. – К.: Академвидав, 2007. – 559 с.
8. Шарко В.Д. Сучасний урок: Технологічний аспект / Посібник для вчителів і студентів. – К.: СПД Богданова А.М., 2007. – 220 с.
9. Я – студент: навч. посіб. / [Огнев'юк В.О., Жильців О.Б., Караман С.О. та ін.; за заг. Ред. Огнев'юка В.О.]. – 2-е вид., доопр. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 224 с.
10. Яремків М. Ю. Композиція: творчі основи зображення. Навч. посібник / М.Ю. Яремків. – Тернопіль: Підручники, посібники, 2005. – 112 с.